

Burgerschap

Op Gen Hei
LANDGRAAF

basisschool

op gen hei

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	2
1 Inleiding	4
1.1 Inleiding	4
1.2 Onze schoolgegevens	4
2 De context	5
2.1 De wet Burgerschap	5
2.2 De Concept Kerndoelen (2024)	5
2.3 Curriculum.nu	6
2.4 Het onderzoekskader	6
2.5 Onze Bouwstenen	7
2.6 Extra paragraaf (2)	7
3 Onze school	8
3.1 Kenmerken van onze school	8
3.2 Risico's	11
3.3 Kennis van diversiteit	11
4 Ons schoolconcept	13
4.1 Algemeen	13
4.2 Missie	13
4.3 Kernwaarden	14
4.4 Basiswaarden van de democratische rechtsstaat	14
4.5 Visie	15
4.6 Doelen bouwstenen burgerschap	16
4.7 Visie-uitspraken	17
4.8 Hoofddoelen en burgerschap	17
4.9 Sociale en maatschappelijke competenties	18
4.10 Extra paragraaf (1)	19
5 Uitwerking doelen bouwstenen	20
5.1 Sociale ontwikkeling	20
5.2 Democratisch burgerschap	20
5.3 Participatief (maatschappelijk) Burgerschap	21
5.4 Digitaal burgerschap	22
5.5 Identiteit, solidariteit en diversiteit	23
5.6 Maatschappelijke thema's	23
5.7 Algemene en culturele ontwikkeling	24
5.8 Internationalisering	24
6 Ons aanbod en onze aanpak	25
6.1 Ons schoolcurriculum 1	25
6.2 Toetsing en afsluiting [Variant-1]	25
6.3 Ons schoolcurriculum 2	25
6.4 Toetsing en afsluiting [Variant-2]	25
6.5 Onze aanpak	25
6.6 Methode 1	27
6.7 Methode 2	27
6.8 Methode 3	27
6.9 Methode 4	27
6.10 De School als oefenplaats	27

6.11 Ons Aanbod	27
6.12 Ons schoolcurriculum	28
7 Kwaliteitscultuur	29
7.1 Cultuur en structuur	29
7.2 Personeelsbeleid	29
7.3 Specialismen	29
8 Zorg voor kwaliteit	30
8.1 Algemeen	30
8.2 Kwaliteitszorg	30
8.3 Monitoring Burgerschap	30
8.4 Ijkkpunten voor goed burgerschapsonderwijs	30
8.5 Monitoring op groepsniveau	30
8.6 Publieke verantwoording	30
8.7 De module Burgerschap	31
8.8 Extra paragraaf (1)	31
9 Taakverdeling	32
9.1 Organisatie (wie doet wat)	32
9.2 Taakomschrijving	32
9.3 Extra paragraaf (2)	32
10 Uitwerking van ons curriculum	33
10.1 Inleiding	33
10.2 Onze lessen burgerschapsonderwijs	33
10.3 Les 1	33
11 Activiteitenoverzicht van de school	34
11.1 Activiteiten Burgerschap	34
11.2 Activiteit 1	34
11.3 Activiteit 2	34

1 Inleiding

1.1 Inleiding

School is een plek om leerlingen op te leiden voor het leven. Een plek om hun menselijkheid te ontdekken en de moed te kunnen vinden om de wereld voort te zetten. In de kern gaat burgerschap om de bereidheid en het vermogen om deel uit te maken van de gemeenschap en daar een actieve bijdrage aan te leveren.

Vanuit de termen kwalificatie, socialisatie en persoonlijkheidsvorming (subjectificatie) geven wij binnen MOVARE invulling aan ons burgerschapsonderwijs. Hierin houden wij rekening met de vraag vanuit de wet om actief burgerschap, sociale cohesie en sociale integratie op een doelgerichte en samenhangende wijze te bevorderen.

In dit beleidsstuk beschrijven we onze visie, de manier waarop we burgerschap hebben ingericht (leerdoelen, aanbod en samenhang), onze praktische aanpak en de wijze waarop we burgerschap evalueren.

Dit beleidsstuk biedt ons een gezamenlijk concept over wat burgerschap inhoudt, en een raamwerk om concreet invulling te geven aan ons burgerschapsonderwijs.

1.2 Onze schoolgegevens

Gegevens van de school	
Brinnummer	20TD
Schoolnaam	Op Gen Hei
Directeur	Marjo Brinkman
Adres	An de Voegelsjtang 12
Postcode + Plaats	6373 BJ LANDGRAAF
E-mailadres	marjo.brinkman@movare.nl
Telefoonnummer	045-5311451

Gegevens van de school	
Instellingscode	20TD
Schoolnaam	Op Gen Hei
Directeur	
Adres	An de Voegelsjtang 12
Postcode + Plaats	6373 BJ LANDGRAAF
E-mailadres	onbekend@mijnschoolplan.nl
Telefoonnummer	onbekend

2 De context

2.1 De wet Burgerschap

Sinds 2006 is iedere school bij wet verplicht om aandacht te besteden aan burgerschapsvorming. Op 17-11-2020 heeft de Tweede Kamer ingestemd met de nieuwe aangepaste burgerschapswet (de wet is ingegaan op 01-08-2021). De nieuwe wet heeft als doel het versterken van het burgerschapsonderwijs en het verduidelijken van de taken en de rollen van het bestuur en de school. Burgerschapsonderwijs krijgt met de wet ook een meer verplichtend karakter. De wettelijke burgerschapsopdracht bepaalt:

1. Het onderwijs bevordert actief burgerschap en sociale cohesie op doelgerichte en samenhangende wijze, waarbij het onderwijs zich in ieder geval herkenbaar richt op:
  - het bijbrengen van respect voor en kennis van de basiswaarden van de democratische rechtsstaat.
  - het ontwikkelen van de sociale en maatschappelijke competenties die de leerling in staat stellen deel uit te maken van en bij te dragen aan de pluriforme, democratische Nederlandse samenleving
  - het bijbrengen van kennis over en respect voor verschillen in godsdienst, levensovertuiging, politieke gezindheid, afkomst, geslacht, handicap of seksuele gerichtheid alsmede de waarde dat gelijke gevallen gelijk behandeld worden.
2. Het bevoegd gezag draagt zorg voor een schoolcultuur die in overeenstemming is met de waarden, bedoeld in het eerste lid, onderdeel a, creëert een omgeving waarin leerlingen worden gestimuleerd actief te oefenen met de omgang met en het handelen naar deze waarden en draagt voorts zorg voor een omgeving waarin leerlingen en personeel zich veilig en geaccepteerd weten, ongeacht de in het derde lid, onder c, genoemde verschillen.

Wat betekent de wet concreet voor onze school? Onze school dient allereerst een eigen visie en eigen doelen te ontwikkelen voor burgerschapsonderwijs. Op basis van onze visie en onze doelen kunnen we dan een samenhangend programma (curriculum) voor de burgerschapsvorming van onze leerlingen ontwikkelen. Het curriculum zal moeten verduidelijken hoe wij burgerschap in de verschillende leerjaren bevorderen, wat leerlingen concreet leren en hoe er geëvalueerd wordt. Ook spreekt het wetsvoorstel over basiswaarden van de democratische rechtstaat. Onze school zal helder moeten maken op welke manier deze basiswaarden herkenbaar in ons onderwijs vorm krijgen. Ons schoolbestuur (het bevoegd gezag) heeft een zorgplicht voor de schoolcultuur. De regering vindt het nodig om een bredere basis te creëren om te kunnen ingrijpen indien een schoolcultuur antidemocratische elementen bevat.

We houden zelf ruimte om inhoud en vorm te geven aan burgerschapsonderwijs. Dat is het logische gevolg van de vrijheid van onderwijs. Maar, de wet laat zien dat er wel een aantal zaken verplicht is:

1. Zorgen voor kennis van de democratie en de rechtsstaat zelf, alsmede de grondrechten
2. Zorgen voor kennis van en inzicht in de werking van en respect voor de basiswaarden
3. In ieder geval (ook) aandacht besteden aan vrijheid, gelijkwaardigheid en solidariteit
4. Ontwikkelen van sociale competenties
5. Ontwikkelen van maatschappelijke competenties
6. Een oefenplaats zijn waarin actief kan worden geoefend met de basiswaarden

2.2 De Concept Kerndoelen (2024)

In de vormgeving van ons curriculum Burgerschap houden wij rekening met de kerndoelen die mede vorm geven aan burgerschapsonderwijs. Deze kerndoelen moeten herkenbaar terugkomen in ons curriculum en in onze lessen.

De primaire kerndoelen voor burgerschap zijn:

Kerndoel 36: De leerlingen leren hoofdzaken van de Nederlandse en Europese staatsinrichting en de rol van de burger.

Kerndoel 37: De leerlingen leren zich te gedragen vanuit respect voor algemeen aanvaarde waarden en normen.

Kerndoel 38: De leerlingen leren hoofdzaken over geestelijke stromingen die in de Nederlandse

multiculturele samenleving een belangrijke rol spelen, en ze leren respectvol om te gaan met seksualiteit en met diversiteit binnen de samenleving, waaronder seksuele diversiteit.

Andere kerndoelen die gerelateerd kunnen worden aan Burgerschap zijn:

Kerdoel 34: De leerlingen leren zorg te dragen voor de lichamelijke en psychische gezondheid van henzelf en anderen.

Kerdoel 35: De leerlingen leren zich redzaam te gedragen in sociaal opzicht, als verkeersdeelnemer en als consument.

Kerdoel 39: De leerlingen leren met zorg om te gaan met het milieu.

Kerdoel 47: De leerlingen leren de ruimtelijke inrichting van de eigen omgeving te vergelijken met die in omgevingen elders, in binnen- en buitenland, vanuit de perspectieven landschap, wonen, werken, bestuur, verkeer, recreatie, welvaart, cultuur en levensbeschouwing. In ieder geval wordt daarbij aandacht besteed aan twee lidstaten van de Europese Unie en twee landen die in 2004 lid werden, de Verenigde Staten en een land in Azië, Afrika en Zuid-Amerika.

Kerdoel 53: De leerlingen leren over de belangrijke historische personen en gebeurtenissen uit de Nederlandse geschiedenis en kunnen die voorbeeldmatig verbinden met de wereldgeschiedenis.

Bij de samenstelling van ons curriculum zullen we de bovenstaande kerndoelen als uitgangspunt moeten nemen.

2.3 Curriculum.nu

2.4 Het onderzoekskader

Het Onderzoekskader 2021 van de Inspectie van het Onderwijs beschrijft (o.a.) de standaarden die van belang zijn voor de kwaliteit van een school. De standaarden (kwaliteitsaspecten) zijn:

- OP1: Aanbod
- OP2: Zicht op ontwikkeling en begeleiding
- OP3: Pedagogisch-didactisch handelen
- OP4: Onderwijstijd
- OP6: Afsluiting
- VS1: Veiligheid
- VS2: Schoolklimaat
- OR1: Resultaten
- OR2: Sociale en maatschappelijke competenties
- SKA1: Visie, ambities en doelen
- SKA2: Uitvoering en kwaliteitscultuur
- SKA3: Evaluatie, verantwoording en dialoog

In een aantal standaarden komen onderdelen van burgerschap aan de orde. Bij het inspectietoezicht hanteert de inspectie geen eigen (expliciete) eisen voor burgerschap. De wet met daarin de minimum-eisen vormt het uitgangspunt. Onze school mag dus een eigen en passende invulling geven aan burgerschap, zolang we maar voldoen aan de wet. De wet vraagt:

1. De school moet actief burgerschap en sociale cohesie op een doelgerichte en samenhangende wijze bevorderen. Zie de standaarden OP1, OP2 en OR2.
2. De school moet kennis van en respect voor de basiswaarden van de democratische rechtsstaat bevorderen. Zie de standaarden OP1, VS1 en VS2.
3. De school moet sociale en maatschappelijke competenties ontwikkelen. Zie de standaarden OP1 en VS2)
4. De school moet zorgen voor een schoolcultuur die in overeenstemming is met de basiswaarden, een schoolcultuur waarin leerlingen worden gestimuleerd om te oefenen met de basiswaarden. Zie de standaarden OP3, VS1 en VS2
5. De school moet zorgen voor een veilige omgeving waarin leerlingen en personeel zich geaccepteerd voelen. Zie de standaarden OP3, VS1 en VS2

De wet liet al zien dat er vanaf 01-08-2021 een belangrijke rol is weggelegd voor het bestuur. De

Inspectie van het Onderwijs zal daarom nagaan:

- Draagt het bevoegd gezag zorg voor een schoolcultuur waarin alle bij het aanbieden van onderwijs betrokken personen, vrijheid van meningsuiting, gelijkwaardigheid en het afwijzen van discriminatie, verdraagzaamheid en het afwijzen van onverdraagzaamheid, onderling begrip en autonomie van leerlingen als centrale spelregels hanteren en voorleven?
- En creëert het daarmee een omgeving waarin leerlingen worden gestimuleerd actief te oefenen met de omgang met de basiswaarden van de democratische rechtsstaat?

2.5 Onze Bouwstenen

Bouwstenen zijn het resultaat van een zorgvuldig ontwikkeltraject door leraren en curriculum experts (SLO). Samen met input van een groot aantal organisaties, deskundigen en scholen zijn deze bouwstenen ontstaan. De bouwstenen zijn de basis waarop onze school aan de slag is gegaan met burgerschapsonderwijs. Deze bouwstenen zullen als rode leidraad door het beleidsplan burgerschap heen lopen. Ze helpen ons om doelgericht en in samenhang te werken aan burgerschapsonderwijs. Zo zijn er doelstellingen geformuleerd én is de leer inhoud van het curriculum gestaafd op doelstellingen vanuit deze bouwstenen. Binnen MOVARE werkt iedere school middels deze bouwstenen. Op deze wijze zorgen wij ervoor dat er een gezamenlijke taal ontstaat en wij over hetzelfde praten als het om Burgerschap gaat.

Onze bouwstenen zijn:

Bouwstenen	Gaat Over:
Sociale ontwikkeling	Het sociaal emotioneel leren
Democratisch burgerschap	Over de basiswaarden binnen de thema's Vrijheid-gelijkheid-Macht en Inspraak en het vertalen daarvan binnen een democratische cultuur
Participatief(maatschappelijk) Burgerschap	de manier waarop je deelneemt aan de maatschappij
Identiteit	de manier waarop je je wilt definiëren als mens
Solidariteit	de manier waarop je vorm geeft aan de relatie/betrokkenheid met de ander
Diversiteit	de manier waarop jij omgaat met de verschillen tussen jezelf en mensen

2.6 Extra paragraaf (2)

3 Onze school

3.1 Kenmerken van onze school

Om effectief gestalte te geven aan burgerschapsonderwijs vinden wij het noodzakelijk om de 'omgeving' van de school in kaart te brengen. Immers, goed burgerschapsonderwijs sluit aan bij de leefwereld van de leerlingen, hun interesses, en hun problemen. Hieronder geven we een korte typering van onze school, onze leerlingen, hun ouders en de omgeving van school. Dit is van belang om de leerstof en de aanpak vast te stellen.

RK Basisschool Op gen Hei

Wij zijn een rooms-katholieke basisschool. De katholieke identiteit betekent niet dat onze school er is in dienst van de kerk. Wij verlenen medewerking aan kerkelijke plechtigheden als communie en vormsel, maar voor het overige neemt onze school haar eigen verantwoordelijkheid. De godsdienstlessen hebben het karakter van levensbeschouwelijk onderwijs.

Ons schoolgebouw is gebouwd in 2003. De school is onderdeel van het multifunctioneel centrum (MFC) 'An de Voëgelsjtang' te Nieuwenhagerheide. Ten behoeve van ons onderwijs werkt Bs Op gen Hei nauw samen met de overige participanten van het MFC, namelijk Peuteropvang 'Ukkepuk', Muziek- & dansschool SMK, Heemkundevereniging OCGL, en Vrije Akademie ZOM.

Aan het MFC grenst tevens het Parochiehuis Heilig Hart van Jezus.

Basisschool Op gen Hei heeft een gemiddelde schoolweging van 32,9 (CBS). Daarnaast is onze school een gemiddelde afspiegeling van de maatschappij. Dat betekent dat hoewel er natuurlijk ook in onze school issues rondom genderdiversiteit, LHBTI, gebruik van externe zorg, en huiselijk geweld spelen, deze niet in die mate voorkomen, dat ze extra aandacht verdienen in ons burgerschap onderwijs.

Onze leerlingen en hun ouders

Per 1 februari 2023 bezoeken 312 leerlingen Bs Op gen Hei. Bij 6% van onze leerlingen is Nederlands niet de moedertaal (*).

Overige kenmerken

Schooljaar 2021/2022 (**)	Bs Op gen Hei	Landelijk
Leerlingen met een niet-westerse migratie achtergrond	11%	19%
Leerlingen uit gezinnen met een laag inkomen	32%	19%
Leerlingen uit een eenoudergezin	23%	17%
Leerlingen die bijdragen aan het onderwijsachterstanden percentage	26%	15%

Aantal leerlingen per groep (*)

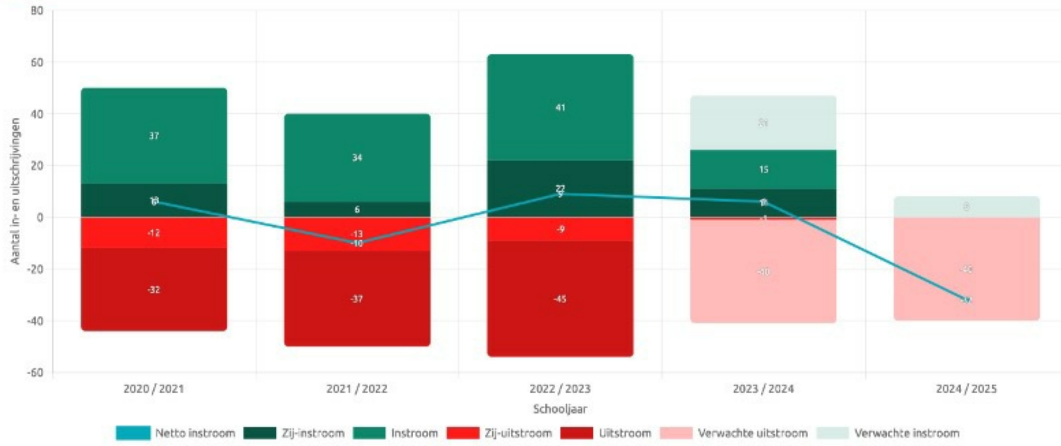
Groepen 1 en 2	Groepen 3 en 4	Groepen 5 en 6	Groepen 7 en 8
83	75	78	78

Instroom- en uitstroom van leerlingen (*)

In- en uitstroom per schooljaar

Ultimview van ParnasSys

Gekozen filters

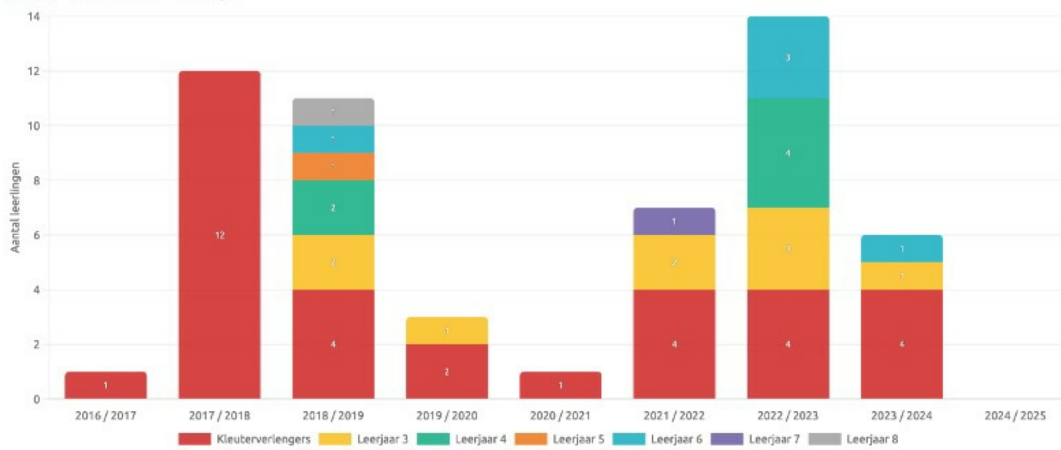
Schooljaar: 2023 / 2024   Organisatie(s): 20TD - Op Gen Hei

Gedownload op 14/11/2023

Doorstroom van leerlingen (*)

Aantal doublures per schooljaar

Ultimview van ParnasSys

Gekozen filters

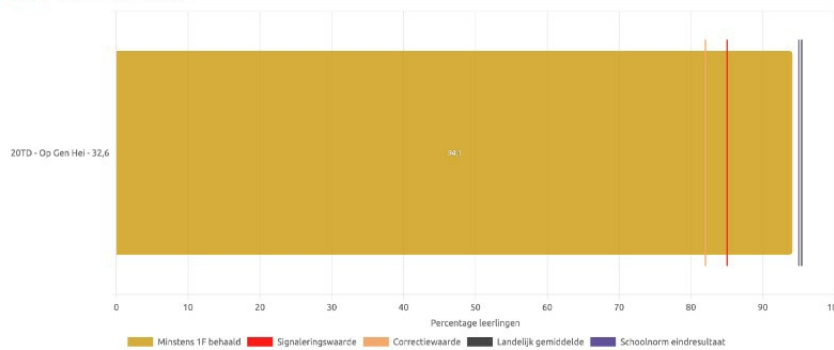
Schooljaar: 2023 / 2024   Organisatie(s): 20TD - Op Gen Hei

Gedownload op 14/11/2023

Onderwijsresultaten (*)

Percentage minstens 1F afgelopen 3 jaar

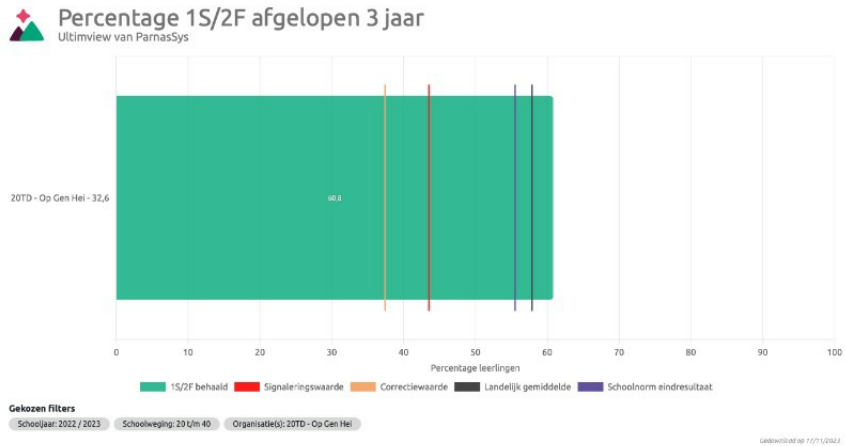
Ultimview van ParnasSys

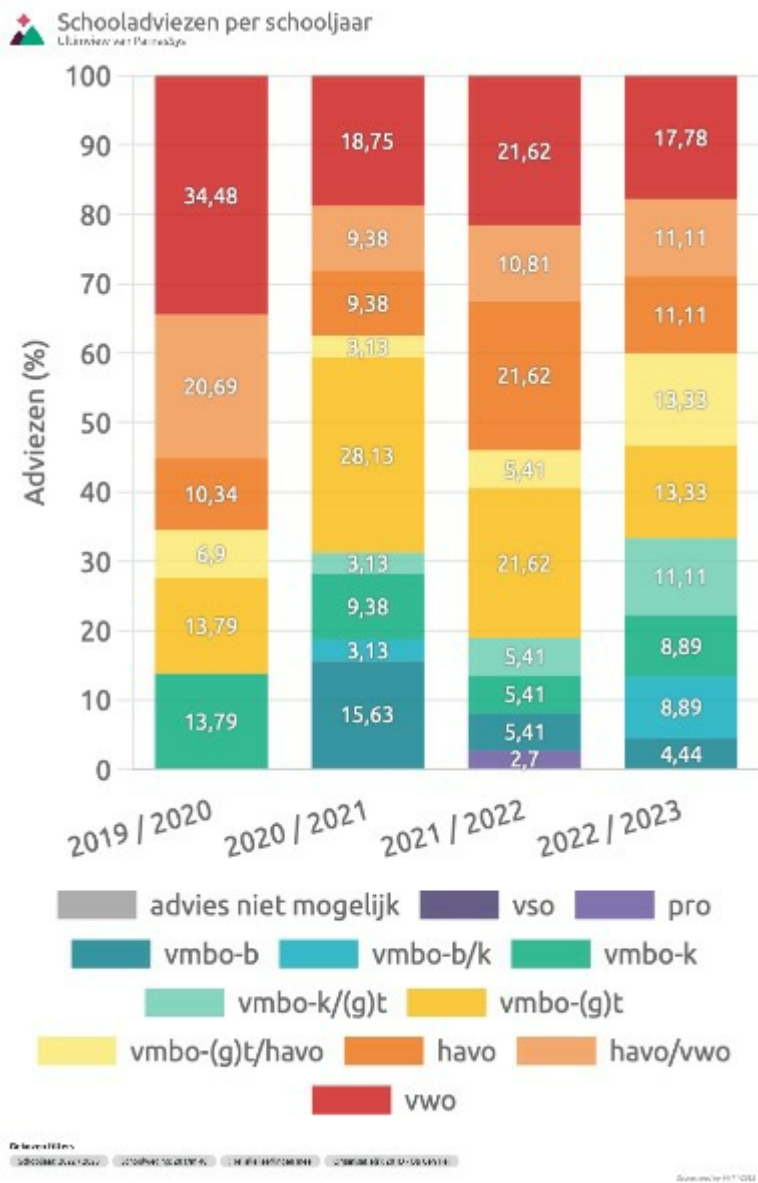
Gekozen filters

Schooljaar: 2022 / 2023   Schoolweging: 20 L/M 40   Organisatie(s): 20TD - Op Gen Hei

Gedownload op 17/11/2023

VO-schooladviezen

De omgeving van onze school (***)

RK Bs Op gen Hei ligt in de buurt Nieuwenhagerheide. Deze buurt maakt deel uit van Nieuwenhagen, die op zijn beurt weer een onderdeel vormt van de gemeente Landgraaf. Het aantal inwoners in Nieuwenhagerheide bedraagt 3.060 in 2023. Dit is een afname van 5,8% ten opzichte van 2013. Er staan 1.541 woningen in Nieuwenhagerheide, 59% hiervan is een koopwoning met een gemiddelde

WOZ-woningwaarde van €200.000, 36% betreft een huurwoning (corporatie).

Bewoners Nieuwenhagerheide

Inwoners naar leeftijd

0-15 jaar	15-25 jaar	25-45 jaar	45-65 jaar	65+
11%	10%	21%	30%	29%

Autochtoon of migratieachtergrond

Autochtoon	Westerse migratieachtergrond	Niet-westerse migratieachtergrond
75,73%	17,75%	6,51%

Opleidingsniveau van de inwoners in de leeftijd van 15-75 jaar per 1/10/2021

Laag	Middelbaar	Hoog
39,2%	43,1%	17,7%

Burgerlijke staat

Ongehuwd	Gehuwd	Gescheiden	Verweduwd
38,4%	44,3%	9,8%	7,5%

Het gemiddeld inkomen per inwoner per jaar in Nieuwenhagerheide bedraagt € 24.800 tegenover het landelijk gemiddelde van € 29.200.

Bij de Tweede kamerverkiezingen van 2023 ging in Landgraaf 42% van de uitgebrachte stemmen naar PVV, 15% NSC, 12% PVDA-GL en 10% VVD.

Bronnen:

*: Parnassys

** : Hoe gaat het met uw (oud-)leerlingen?; 2023 NRO.

***: alle cijfers.nl

3.2 Risico's

3.3 Kennis van diversiteit

Bij ons op school ligt de focus sterk op het begrijpen en omarmen van de diverse culturele achtergronden, tradities en waarden van onze leerlingen en hun families. Als team hebben we niet alleen een oppervlakkig begrip, maar streven we ernaar een diepgaand inzicht te hebben in de rijke diversiteit die onze school kenmerkt.

Ons streven naar inclusie en respect voor diversiteit wordt ondersteund door duidelijke beleidslijnen en afspraken. We hebben uitgewerkte richtlijnen voor het omgaan met en vieren van deze diversiteit in ons dagelijks onderwijs. Deze richtlijnen worden niet alleen op papier gezet, maar ook in de praktijk gebracht door onze directie en medewerkers. We onderhouden nauwe banden met verschillende culturele en religieuze instanties in de lokale gemeenschap. Dit stelt ons in staat om de verbinding tussen school en thuis te versterken, zodat we een omgeving kunnen creëren waarin elke leerling zich gewaardeerd en begrepen voelt.

Een van onze pijlers is het pedagogische principe dat verschillen er mogen zijn en zelfs gewaardeerd moeten worden. Dit komt ook terug in ons motto: "Ieder individueel, samen één geheel." Ons

curriculum en onze aanpak zijn doordrongen van de '6 C's van NPDL (New Pedagogies for Deep Learning), waarbij de integratie van deze Deep Learning-principes ons in staat stelt om onder andere vaardigheden te ontwikkelen die nodig zijn om effectief met diverse culturele achtergronden om te gaan.

4 Ons schoolconcept

4.1 Algemeen

Op onze school wordt burgerschapsonderwijs gezien als essentieel onderdeel van onze onderwijsvisie. Met Deep learning wordt gewerkt aan zes competenties, waarvan burgerschapsvorming er één van is. Burgerschap omvat de manier waarop individuen in de samenleving met elkaar omgaan, met speciale nadruk op het omgaan met diversiteit, het aanpakken van tegenstellingen en het oplossen van conflicten. Daarnaast heeft burgerschap betrekking op de relatie tussen overheid en burgers, het besluitvormingsproces en het waarborgen van de rechten van de mens. Om deze aspecten van burgerschap in de context van Deep Learning te verankeren, is het van belang dat we ons concentreren op twee cruciale pijlers:

- Het verwerven van kennis en respect voor de basiswaarden van de democratische rechtsstaat: Dit houdt in dat leerlingen begrip ontwikkelen voor de fundamentele van de democratie, zoals grondwettelijke beginselen, de scheiding der machten en het belang van burgerlijke vrijheden. Deep Learning kan worden ingezet om complexe concepten op een toegankelijke manier uit te leggen en om leerlingen te voorzien van rijke informatiebronnen, waaronder historische en hedendaagse voorbeelden.
- Het ontwikkelen van sociale en maatschappelijke competenties: Deep Learning biedt een platform voor actieve betrokkenheid van leerlingen in het begrijpen van hun rol als burgers in de samenleving. Het stelt hen in staat om kritisch te denken, empathie te ontwikkelen, effectieve communicatievaardigheden te verwerven en constructieve manieren te vinden om met diversiteit, tegenstellingen en conflicten om te gaan. Dit kan worden bereikt door middel van virtuele simulaties, online samenwerkingsprojecten en interactieve leermiddelen.

Een aanzienlijk deel van onze leerlingen komt uit achterstandssituaties, wat de kenmerkende diversiteit van onze schoolpopulatie weerspiegelt. Om deze reden legt ons burgerschapsonderwijs een bijzondere nadruk op het creëren van een verrijkend aanbod op het gebied van kennis en cultuur. We streven ernaar om onze leerlingen bewust te maken van de heersende ongelijkheid en ze medeleven en begrip te laten opbrengen voor hun medeleerlingen die mogelijk minder bevoorrecht zijn. Op deze manier streven we ernaar om kansengelijkheid zo veel mogelijk te bevorderen.

Door Deep Learning te integreren in het burgerschapsonderwijs kunnen leerlingen niet alleen kennis verwerven, maar ook de vaardigheden ontwikkelen die nodig zijn om actieve, betrokken en verantwoordelijke burgers te worden in een steeds complexere en geglobaliseerde wereld. Het stelt hen in staat om diepgaand inzicht te krijgen in de basisprincipes van democratie en om effectief bij te dragen aan en te participeren in een inclusieve en rechtvaardige samenleving.

4.2 Missie

Op onze school beschouwen we het welbevinden van onze leerlingen als de sleutel tot het omarmen van het principe "blij zijn met wie je bent". Binnen onze school erkennen we de rijkdom van onderlinge verschillen en benaderen we deze als waardevolle kansen om op een respectvolle en ondersteunende manier van elkaar te leren. De holistische ontwikkeling van elk kind staat centraal. Dit uitgangspunt vormt de kern van onze benadering aangaande schoolverslagen, waarbij we bewust afstand nemen van cijfers en in plaats daarvan de totale ontwikkeling van de leerling in kaart brengen, waarbij burgerschapsvorming een wezenlijk onderdeel vormt. Onze slogan is "ieder individueel, samen een geheel". T.a.v. burgerschap onderwijs vinden we het van belang dat kinderen ervaren dat ze er als individu toe doen, en leren welke plek ze kunnen innemen binnen een groep, binnen school en binnen de maatschappij en functioneert de groep als oefenplaats voor het ontwikkelen van hun sociale vaardigheden en participatief burgerschap.

Naast deze belangrijke aspecten van ons onderwijs streven we ernaar om Deep Learning skills en een Growth Mindset te laten floreren binnen onze schoolgemeenschap. We geloven dat onderwijs veel meer is dan alleen het overdragen van kennis; het gaat erom vaardigheden te ontwikkelen die onze leerlingen in staat stellen om diep te denken, kritisch te analyseren en samen te werken aan complexe vraagstukken. Deze vaardigheden, verankerd in de Deep Learning filosofie, stimuleren de nieuwsgierigheid en levenslange leergierigheid van onze leerlingen. Een Growth Mindset gaat ervan uit

dat ieder individu in staat is om zich te ontwikkelen en te groeien door inspanning en toewijding. Dit vormt de drijvende kracht achter onze benadering. We moedigen veerkracht aan en omarmen uitdagingen als kansen om te leren en te verbeteren. Onze school is een omgeving waarin leerlingen worden aangemoedigd om hun eigen potentieel te verkennen en te realiseren.

Hattie (2014) toont aan dat leerlingen het hoogste leerrendement behalen wanneer zij zicht krijgen op hun eigen leerproces. Leren zichtbaar maken is dus in eerste instantie belangrijk om leerprestaties te verbeteren. De leerlingen kunnen dit inzicht ontwikkelen wanneer zij van de leerkracht leren hoe ze hun eigen leerproces kunnen vormgeven, sturen en evalueren. Met het aanleren hiervan leren de leerlingen om te leren. Tevens ontwikkelen ze hiermee hun kritisch denkvermogen. Dit is nodig om de kennis en het begrip van de wereld uit te breiden maar ook om tot ontwikkeling van burgerschap te komen. Hattie (2012) omschrijft de ontwikkeling van het burgerschap als “de ontwikkeling van het intellectuele karakter, het morele karakter en het volhardende karakter”. Daarnaast beschrijft hij hoe belangrijk het is dat leerlingen leren om zichzelf en de ander te respecteren en dat ze leren om zorg te dragen voor beide partijen.

Leren zichtbaar maken is dus niet alleen van belang voor het optimaliseren van leerresultaten op het gebied van kennis. De vaardigheden die leerlingen hiermee ontwikkelen dragen bij aan het opvoeden van weldenkende burgers die in staat zijn om zich blijvend te ontwikkelen en zich kritisch op te stellen in relatie tot hun eigen leven en de maatschappelijke zaken (Hattie, 2012).

Bronnen:

Hattie, J. (2012). Leren zichtbaar maken. Rotterdam: Bazalt.

Hattie, J. (2014). De impact van leren zichtbaar maken. Rotterdam: Bazalt.

4.3 Kernwaarden

Vaak wordt burgerschap geassocieerd met alledaagse, kleine waarden zoals respect voor de burens, het onderhouden van de omgeving en zorg tonen voor anderen. Maar de essentie van burgerschap rust voornamelijk op diepere, grote waarden. Al in vervlogen tijden onderscheidde denkers zoals Plato en Aristoteles vier kardinale deugden – rechtvaardigheid, verstandigheid, moed en gematigheid. Hedendaagse ethici, zoals Fokkink en Kinneging, hebben deze deugden omgevormd tot een meer relationele versie:

1. Rechtvaardigheid
2. Weldadigheid
3. Waardigheid
4. Vrijheid

Deze diepgaande waarden vormen het fundament van ons curriculum, evenals onze eigen normen en waarden. Binnen onze school en daarmee ook binnen ons burgerschap onderwijs zijn de volgende vier kernwaarden het uitgangspunt:

1. Het belang en welbevinden van het kind staat altijd voorop
2. Ouders/verzorgers zijn full partners
3. Orde, rust en regelmaat in een sterk bewegende maatschappij
4. Op onze school heerst een professionele cultuur

Onze school vormt zo een waardevolle en veilige oefenplaats voor onze leerlingen, waar niet alleen academische vaardigheden maar ook de vaardigheden voor goed burgerschap zoals respect, gelijkheid, diversiteit en verantwoordelijkheid worden ontwikkeld, geoefend en in de praktijk worden gebracht.

4.4 Basiswaarden van de democratische rechtsstaat

Het respect voor de menselijke waardigheid zonder onderscheid des persoons staat aan de basis van de drie basiswaarden van de democratische, pluriforme en Nederlandse rechtsstaat: vrijheid, gelijkwaardigheid en solidariteit. De basiswaarde vrijheid wordt bevorderd door aandacht voor vrijheid van meningsuiting en autonomie. Gelijkwaardigheid wordt bevorderd in de vorm van het

gelijkheidsbeginsel en het afwijzen van discriminatie. Solidariteit wordt bevorderd door verdraagzaamheid, begrip en verantwoordelijkheidsbesef en het afwijzen van onverdraagzaamheid. Dit betekent dat scholen aandacht besteden aan vrijheid van meningsuiting, het gelijkheidsbeginsel, begrip, verdraagzaamheid, het afwijzen van onverdraagzaamheid en discriminatie, en autonomie en verantwoordelijkheidsbesef.

Op onze school geven we invulling aan deze basiswaarden vanuit het onderwijsconcept Deep Learning. Dit onderwijsconcept, gestoeld op de 6c's, sluit naadloos aan op de basiswaarden voor burgerschap en biedt ruimte voor het opdoen van vaardigheden in context van onderzoekend en samenwerkend leren.

4.5 Visie

Basisschool Op gen Hei, in samenwerking met onderwijsstichting MOVARE, zet zich in voor het welbevinden, welzijn en geluk van onze leerlingen. We koesteren het welbevinden, gebaseerd op de pijlers van relatie, autonomie en competentie, waarbij leerlingen zich gewaardeerd voelen, hun eigen keuzes mogen maken en trots zijn op hun vaardigheden. Enkele aandachtspunten zijn:

- Bewegingsruimte binnen school als integraal onderdeel van ons onderwijs, wetende dat bij actief leren de lesstof beter verankert.
- Evenwichtige aandacht voor inzet, groei en prestatie, waarbij we de waarde van inspanning erkennen en leerlingen aanmoedigen om uitdagingen aan te gaan.
- Het cultiveren van plezier in leren, wat leidt tot diepere betrokkenheid, inzet en maximale opbrengsten die het welbevinden en geluk van leerlingen bevorderen.

Onze school hecht waarde aan respectvolle interacties en een open houding naar anderen toe. Levensbeschouwelijke vorming is verweven in ons onderwijs, waarbij we de relatie tussen levensbeschouwing, sociale en emotionele ontwikkeling, burgerschap en sociale cohesie benadrukken, in lijn met de Deep Learning skills.

“ Deep Learning is not only about education, it's about humanity ”

-Michael Fullan

Binnen ons onderwijs vormt lesgeven de kern van ons werk. We integreren pedagogisch en didactisch handelen met oog voor het individu en de groep als geheel, wederzijds respect en de groei van elke leerling. We richten ons op:

- Interactief lesgeven waarbij leerlingen betrokken zijn en hun stem en keuzes erkend en gestimuleerd worden.
- Onderwijs op maat om recht te doen aan verschillende leerbehoeften en -stijlen.
- Variatie in werkvormen, bewezen effectieve instructiemodellen en formatieve assessments om groei te stimuleren.
- Projectmatig werken aan leerlijnen om diepere verbindingen te creëren tussen verschillende vakgebieden en real-world toepassingen te benadrukken.

Diepgaand leren (Deep Learning) is onze drijvende kracht. Dit gaat verder dan traditioneel onderwijs en bevordert levenslange vaardigheden, kritisch denken en het aanpakken van complexe problemen door leerlingen te betrekken bij uitdagende taken uit de echte wereld. Zo worden ze voorbereid op de uitdagingen van de toekomst en gedreven door intrinsieke motivatie en zelfsturing. De vaardigheden

die leerlingen aldus opdoen leiden tot goed burgerschap, omdat ze naadloos aansluiten bij de doelen voor burgerschapsonderwijs, door SLO (Stichting Leerplan Onderwijs) gedefinieerd als de bouwstenen. Ter illustratie is onderstaand per competentie een link gelegd met één van de bouwstenen. Echter, de Deep Learning vaardigheden sluiten in de praktijk aan bij alle bouwstenen.

- **Character (Karakter):**
Dit betreft de ethische en morele ontwikkeling van onze leerlingen. In het burgerschapsonderwijs zou dit kunnen worden verbonden met de bouwsteen 'Identiteit' - het stimuleren van zelfreflectie en het begrijpen van je eigen waarden en normen. Dit stelt onze leerlingen in staat om zich bewuster te worden van hun rol in de samenleving.
- **Citizenship (Burgerschap):**
Dit omvat het begrip van verantwoordelijkheid, actieve deelname aan de samenleving en wereldburgerschap. In het burgerschapsonderwijs past dit binnen de bouwsteen 'Democratische cultuur'. Leerlingen worden bewust gemaakt van het belang van gelijke kansen voor alle individuen, het waarborgen van vrijheden en rechten, en het bevorderen van solidariteit door begrip, ondersteuning en samenwerking tussen diverse gemeenschappen.
- **Collaboration (Samenwerking):**
Dit gaat over het samenwerken in de brede zin van het woord en het begrijpen en respecteren van verschillende perspectieven. In ons burgerschapsonderwijs sluit dit aan bij 'Macht en Inspraak'. Dit aspect van burgerschapsonderwijs focust op het begrip van machtsstructuren en het vermogen om actief deel te nemen aan besluitvormingsprocessen.
- **Communication (Communicatie):**
Dit betreft (non)verbale, schriftelijke en digitale communicatie. Dit past onder andere bij 'Democratische Cultuur' waarin communicatie, respect voor meningen en het vermogen om te luisteren naar anderen cruciaal zijn. Met Deep Learning kan communicatievaardigheid worden ontwikkeld door middel van samenwerkingsprojecten die het begrip van democratische principes vergroten.
- **Creativity (Creativiteit):**
Dit gaat over het genereren van nieuwe ideeën en benaderingen. In het burgerschapsonderwijs kan dit worden geassocieerd met 'Diversiteit'. In een multiculturele samenleving is grote behoefte aan creatieve oplossingen voor maatschappelijke problemen en het overbruggen van verschillen. Deep Learning stimuleert creativiteit door leerlingen in staat te stellen innovatieve oplossingen te bedenken voor sociale uitdagingen.
- **Critical thinking (Kritisch denken):**
Dit omvat analytisch denken en het vermogen om informatie kritisch te evalueren. Deze concepten dragen bij aan 'Vrijheid en Gelijkheid'. Leerlingen leren zo hun eigen ideeën te ontwikkelen door het analyseren van data en overtuigingen en door het herkennen en elimineren van valse informatie. Daarbij ontwikkelen ze inzicht in de impact die stromingen en denkbeelden kunnen hebben op de samenleving.

4.6 Doelen bouwstenen burgerschap

Vanuit onze missie, onze kernwaarden en onze visie hebben we de doelen voor burgerschapsonderwijs vastgesteld. Bij ieder doel gaat het wat ons betreft om de componenten, kennis, vaardigheden, attitude. Via de gekozen doelen richten we ons op de persoonsvorming van de leerlingen en de ontwikkeling van sociale en maatschappelijke competenties.

Bouwsteen	Doelstelling
<i>Sociale ontwikkeling:</i>	We helpen onze leerlingen bij hun ontwikkeling tot fatsoenlijke evenwichtige mensen die respectvol (vanuit duidelijke waarden en normen) omgaan met zichzelf, de medemens en de omgeving.
<i>Democratisch Burgerschap:</i>	Ons doel is om leerlingen te voorzien van kennis over de werking van een democratische samenleving en de vaardigheden om effectief deel te nemen aan besluitvormingsprocessen, waarbij ze respect tonen voor verschillende perspectieven en in staat zijn om hun stem op een geïnformeerde en verantwoorde wijze te laten horen binnen de samenleving.
<i>Participatief(maatschappelijk) burgerschap:</i>	Leerlingen worden gestimuleerd actief deel te nemen aan de samenleving en bewust een rol te spelen in het ondersteunen van anderen. Ze leren bij te dragen aan het welzijn van anderen, waarbij ze samenwerkingsvaardigheden cultiveren en actief streven naar positieve veranderingen en oplossingen voor maatschappelijke uitdagingen.
<i>Identiteit:</i>	Leerlingen worden ondersteund in het ontwikkelen van hun eigen identiteit en waarden. Ze worden aangemoedigd om zelfbewustzijn te cultiveren, respect voor diversiteit te tonen en een positieve eigen identiteit te omarmen, terwijl ze tegelijkertijd leren openstaan voor en empathie tonen naar anderen en hun verschillende achtergronden en perspectieven.
<i>Solidariteit:</i>	We willen leerlingen bewust maken van het feit dat mensen met verschillende achtergronden, culturen en/of sociaal-economische situaties met elkaar verbonden zijn en dat het belangrijk is om elkaar te ondersteunen, ongeacht deze verschillen.
<i>Diversiteit:</i>	Ons doel is om de leerlingen actief kennis te laten maken met verschillende culturen, tradities en perspectieven, waarbij ze vaardigheden ontwikkelen om effectief te communiceren en samen te werken in een diverse samenleving met respect voor de bestaande verschillen.

4.7 Visie-uitspraken

4.8 Hoofddoelen en burgerschap

Ons onderwijs kent drie hoofddoelen: kwalificatie, socialisatie en subjectificatie. Deze doelen voor burgerschapsonderwijs zijn als volgt uitgewerkt:

Het hoofddoel van **kwalificatie** binnen burgerschapsonderwijs is het bijbrengen van kennis en vaardigheden op het gebied van taal, rekenen, wereldoriëntatie en de democratische rechtstaat, om zo leerlingen voor te bereiden op een actieve en verantwoordelijke rol als burgers in de maatschappij.

Door kwalificatie en Deep Learning met elkaar te verbinden, worden basisprincipes zoals kritisch denken, samenwerking, creativiteit, communicatie en het ontwikkelen van een groeimindset, geïntegreerd. Leerlingen leren informatie kritisch te analyseren, verschillende perspectieven te waarderen en problemen te oplossen in een op samenwerking gerichte omgeving. Deep Learning benadrukt hierbij ook het belang van zelfregulering, doorzettingsvermogen en het vermogen om te leren van fouten.

De combinatie van deze basisprincipes van Deep Learning met de traditionele vakken en kennis over de democratische rechtstaat biedt leerlingen een holistische benadering van onderwijs, waardoor ze niet alleen beschikken over academische kennis, maar ook over essentiële vaardigheden die nodig zijn

om als betrokken, adaptieve en zelfsturende individuen te functioneren in een multiculturele samenleving.

Het hoofddoel van **socialisatie** binnen burgerschapsonderwijs is leerlingen een breed scala aan sociale vaardigheden aan te leren, gericht op het bevorderen van respect, begrip en effectieve interacties binnen een pluriforme maatschappij. Doordat ons onderwijs gestoeld is op de uitgangspunten van Deep Learning borgen we dat leerlingen niet alleen hun kennis en begrip verdiepen, maar ook hun vermogen vergroten om effectief te communiceren, samen te werken, diverse perspectieven te waarderen en inclusiviteit te omarmen. Dit biedt hen de mogelijkheid om als veerkrachtige en proactieve burgers te functioneren, waarbij ze door de inzet van hun sociale vaardigheden positieve veranderingen kunnen bewerkstelligen en bijdragen aan een inclusieve maatschappij.

Het hoofddoel van **subjectificatie** binnen burgerschapsonderwijs is de ontwikkeling van de persoonlijke identiteit en intrinsieke waarden van leerlingen in het basisonderwijs. Kenmerken als zelfbewustzijn, zelfreflectie en zelfexpressie staan centraal. Wij sturen op de ontwikkeling van persoonlijke waarden, creativiteit en ethisch denken, maar ook op veerkracht en zelfregulering.

Onze school biedt een kader waarin leerlingen worden aangemoedigd om diep na te denken over hun persoonlijke identiteit, waarden en aspiraties. Het stelt hen in staat om niet alleen academische kennis op te bouwen, maar ook om te gedijen als individuen met sterke ethische overtuigingen, zelfbewustzijn en het vermogen om creatief en flexibel om te gaan met complexe situaties. Hierdoor kunnen ze hun unieke bijdrage leveren aan de maatschappij en constructief bijdragen aan een diverse en veranderende wereld.

4.9 Sociale en maatschappelijke competenties

Op onze school hanteren we de volgende drie gouden regels:

Op onze school richten we ons op de volgende competenties:

4.10 Extra paragraaf (1)

5 Uitwerking doelen bouwstenen

5.1 Sociale ontwikkeling

Doelstelling voor de bouwsteen sociale ontwikkeling: 'We voeden onze leerlingen op tot fatsoenlijke evenwichtige mensen die respectvol (vanuit duidelijke waarden en normen) omgaan met zichzelf, de medemens en de omgeving'.

	Groepen 1-3	Groepen 4-6	Groepen 7-8
Kennis	Leerlingen ontwikkelen basiskennis over emoties, identiteit en basisnormen zoals delen, wachten op hun beurt en respect voor anderen.	Uitbreiding van kennis over verschillende perspectieven, culturele diversiteit en het belang van respectvol gedrag in verschillende situaties.	Verdieping van kennis over maatschappelijke diversiteit, sociale rechtvaardigheid en het belang van respectvolle omgang met individuen en gemeenschappen.
Vaardigheden	Ze leren eenvoudige communicatievaardigheden, zoals luisteren naar anderen, hun gevoelens uiten en samenwerken tijdens eenvoudige groepsactiviteiten.	Het aanleren van effectieve communicatie, samenwerkingsvaardigheden en technieken om conflicten op te lossen in groepsverband.	Verfijnen van communicatieve vaardigheden, o.a. actief luisteren, onderhandelen en compromissen sluiten tijdens samenwerkingsprojecten, waarbij ze verschillende standpunten respectvol benaderen en diversiteit binnen de groep erkennen.
Attitude	Stimuleren van positief gedrag door het bekrachtigen en aanmoedigen van respectvolle interacties.	Ontwikkelen van een groeiend begrip van respect, empathie en verantwoordelijkheid in interacties, inclusief het herkennen en respecteren van diversiteit.	Versterken van een positieve houding ten opzichte van elkaar door het aanmoedigen van actieve betrokkenheid, inclusief gedrag en het tonen van respect voor verschillende achtergronden en perspectieven.

5.2 Democratisch burgerschap

Doelstelling voor de bouwsteen democratisch burgerschap: 'Ons doel is om leerlingen te voorzien van kennis over de werking van een democratische samenleving en de vaardigheden om effectief deel te nemen aan besluitvormingsprocessen, waarbij ze respect tonen voor verschillende perspectieven en in staat zijn om hun stem op een geïnformeerde en verantwoorde wijze te laten horen binnen de samenleving.'

	Groepen 1 - 3	Groepen 4 - 6	Groepen 7 - 8
Kennis	Introductie van eenvoudige begrippen over samenwerking, respect voor anderen en basisregels binnen groepssituaties.	Introductie van democratische principes, zoals stemming en besluitvorming. Het verder verdiepen van effectieve samenwerking en kennis over de basisregels binnen de samenleving.	Verdere verdieping van de onderdelen van de rechtstaat, de wetgevende, de uitvoerende en rechterlijke macht en het belang van politieke participatie.
Vaardigheden	Aanmoedigen van participatie in eenvoudige besluitvormingsactiviteiten, zoals het kiezen van activiteiten in de klas, waarbij ze leren om rekening te houden met de voorkeuren van anderen.	Bevorderen van actieve participatie in groepsdiscussies en het nemen van gedeelde beslissingen met respect voor verschillende standpunten.	Versterken van de vaardigheden voor debat, argumentatie en het kritisch evalueren van informatie om geïnformeerde standpunten in te nemen.
Attitude	Stimuleren van het luisteren naar anderen, het delen van ideeën en het respecteren van verschillende meningen binnen de groep.	Ontwikkelen van een groeiende waardering voor de diversiteit aan meningen en het aanmoedigen van respectvolle communicatie, zelfs bij meningsverschillen.	Bevorderen van een actieve betrokkenheid bij maatschappelijke kwesties en het aanmoedigen van verantwoordelijke deelname aan democratische processen.

5.3 Participatief (maatschappelijk) Burgerschap

Doelstelling voor de bouwsteen participatief burgerschap: 'Leerlingen worden gestimuleerd actief deel te nemen aan de samenleving en bewust een rol te spelen in het ondersteunen van anderen. Ze leren bij te dragen aan het welzijn van anderen, waarbij ze samenwerkingsvaardigheden cultiveren en actief streven naar positieve veranderingen en oplossingen voor maatschappelijke uitdagingen.'

	Groepen 1 - 3	Groepen 4 - 6	Groepen 7 - 8
Kennis	Introductie van basisbegrippen over samenwerking, vriendelijkheid en het belang van anderen helpen binnen de klas en speelomgeving.	Kennis nemen van maatschappelijke kaart (o.a. verenigingen, overheidsinstanties, zorginstellingen) en hoe individuele acties bijdragen aan het welzijn van anderen en de samenleving.	Verdieping van begrip over actuele maatschappelijke vraagstukken en het belang van actieve deelname en betrokkenheid bij het verbeteren van de samenleving.
Vaardigheden	Aanmoedigen van eenvoudige groepsactiviteiten waarbij leerlingen leren samen te werken, te delen en rekening te houden met anderen.	Bevorderen van maatschappelijke betrokkenheid doordat leerlingen leren samenwerken aan oplossingen voor lokale gemeenschapsproblemen.	Versterken van leiderschapsvaardigheden en probleemoplossend vermogen door het initiëren en uitvoeren van projecten gericht op het verbeteren van de gemeenschap.
Attitude	Stimuleren van een positieve houding ten opzichte van het helpen van anderen, het tonen van vriendelijkheid en het bijdragen aan een prettige omgeving voor iedereen.	Cultiveren van een groeiend gevoel van verantwoordelijkheid en het streven naar positieve veranderingen in de omgeving.	Het proactief ondersteunen van anderen, het actief streven naar positieve veranderingen en het uitdragen van verantwoordelijkheid als actieve burgers.

5.4 Digitaal burgerschap

Onze leerlingen maken niet alleen deel uit van onze maatschappij, maar ook van onze digitale maatschappij. En het laatste vraagt om effectief burgerschap. Dit aspect van burgerschap speelt met name een rol bij het gebruik van sociale media. Digitaal burgerschap betekent dat leerlingen bewust en verantwoord met (sociale) media leren omgaan. Ook bij het gebruik van Internet, mobiele telefoon en andere media dienen zij een goede, verantwoordelijke burger te zijn.

De website www.curriculum.nu wijst op de relatie burgerschap en digitale geletterdheid. Eén van de tien bouwstenen is digitaal samenleven. Kennisnet verdeelt digitale geletterdheid in vier onderdelen:

1. Informatie en verwerking
2. ICT-basisvaardigheden
3. Computational thinking
4. Mediawijsheid

In het kader van dit beleidsstuk gaat het ons m.n. om burgerschap en mediawijsheid. Op de website www.curriculum.nu staat de volgende toelichting: in de onderbouw van het primair onderwijs beginnen leerlingen verschillende mediabronnen te gebruiken en ontdekken ze dat deze niet voor iedereen even toegankelijk zijn. Hiermee communiceren ze met anderen en zoeken en/of ontvangen ze informatie. Mediagebruik zal veelal spontaan en spelenderwijs plaats vinden, al dan niet op initiatief van de school. Gezien de complexiteit hiervan is de rol van volwassenen hierbij van groot belang. In de bovenbouw van het primair onderwijs krijgen leerlingen meer inzicht in het eigen mediagebruik en ontwikkelen ze een kritische houding ten opzichte van bronnen en informatie. Het bewustzijn van de wijze waarop media invloed hebben op beeldvorming, waarheidsvinding en identiteit neemt toe. Leerlingen leren gevaren van mediagebruik te herkennen voor zichzelf en voor anderen en daarnaar te handelen: bepaalde media-uitingen vermijden of bij twijfel een volwassene inschakelen.

Primair vraagt digitaal burgerschap om kennis en kunde. We moeten onze leerlingen laten kennismaken met en gebruik laten maken van nieuwe technologieën. En tegelijkertijd moeten we aandacht besteden aan bijpassend gedrag. Oftewel: wat kun je met sociale media? Hoe kun je die

effectief inzetten? En hoe maak je op een correcte manier gebruik van deze (nieuwe) media? Een relatief nieuw element is de omgang met fake-news en de stortvloed aan meningen die je aantreft op het Internet en diverse sociale media. Op onze school vinden we het belangrijk om onze leerlingen te ontwikkelen tot kritische burgers, tot burgers die voortdurend afwegen wat past bij hun eigen ideeën en die informatie met voldoende distantie kunnen analyseren.

Kenmerkend voor onze school is:

5.5 Identiteit, solidariteit en diversiteit

Onze doelstellingen voor de bouwstenen :

- Leerlingen worden ondersteund in het ontwikkelen van hun eigen identiteit en waarden. Ze worden aangemoedigd om zelfbewustzijn te cultiveren, respect voor diversiteit te tonen en een positieve eigen identiteit te omarmen, terwijl ze tegelijkertijd leren openstaan voor en empathie tonen naar anderen en hun verschillende achtergronden en perspectieven.
- We willen leerlingen bewust maken van het feit dat mensen met verschillende achtergronden, culturen en/of sociaal-economische situaties met elkaar verbonden zijn en dat het belangrijk is om elkaar te ondersteunen, ongeacht deze verschillen.
- Ons doel is om de leerlingen actief kennis te laten maken met verschillende culturen, tradities en perspectieven, waarbij ze vaardigheden ontwikkelen om effectief te communiceren en samen te werken in een diverse samenleving met respect voor de bestaande verschillen.

	Groepen 1 - 3	Groepen 4 - 6	Groepen 7 - 8
Kennis	Introductie van eenvoudige concepten rond identiteit, zoals namen, familie en culturele verschillen binnen de groep.	Kennis nemen van verschillende culturen, tradities en waarden, met nadruk op het begrijpen van gelijkenissen en verschillen tussen individuen.	Verdere verdieping in complexere aspecten van diversiteit, inclusief sociale en economische verschillen, en het belang van solidariteit tussen diverse gemeenschappen.
Vaardigheden	Stimuleren van zelfexpressie en het leren herkennen en respecteren van verschillen tussen klasgenoten.	Het leren respectvol te luisteren naar verschillende perspectieven en actief deel te nemen aan gesprekken over maatschappelijke vraagstukken.	Versterken van vaardigheden voor effectieve communicatie en samenwerking in een variabele groepsdynamiek.
Attitude	Aanmoedigen van positieve zelfperceptie en het tonen van respect voor diversiteit binnen de groep.	Cultiveren van empathie en begrip voor verschillende achtergronden, waarden en ervaringen.	Bevorderen van respect, ondersteuning en solidariteit naar anderen, ongeacht achtergrond of cultuur, en het stimuleren van een positieve identiteit met respect voor diversiteit.

5.6 Maatschappelijke thema's

Ons vijfde doel luidt: we zorgen voor kennis en een attitude (kritische zin) m.b.t. actuele, maatschappelijke thema's. Onze leerlingen kunnen een standpunt innemen en hun mening over maatschappelijke thema's effectief verwoorden. Dit doel hangt samen met het thema *Identiteit* (doel vier) en is afgeleid van de bouwsteen *Burgerschap* op de website www.curriculum.nu.

Op de website staat: burgerschapsonderwijs daagt leerlingen ook uit om verbanden te leggen tussen hun eigen leefwerelden en de grotere (mondiale) maatschappelijke vraagstukken. Het gaat bijvoorbeeld om globalisering, duurzaamheid en technologie. Leerlingen leren kritisch na te denken en te reflecteren op complexe, vaak ethisch geladen vraagstukken. Door het ontdekken van

mogelijkheden om zelf iets te doen aan deze vraagstukken, ontwikkelen leerlingen een actieve houding. Zij leren in gesprek te gaan met anderen en elkaars standpunten te bevragen. Zo ontwikkelen zij hun eigen opvattingen.

In de concept-kerndoelen worden de zes concept-kerndoelen beschreven. Het zesde en laatste kerndoel is *Maatschappelijke vraagstukken*. We leren onze leerlingen uiting te geven aan hun mening, hun opvatting(en) en hun idealen te geven ten aanzien van maatschappelijke vraagstukken. En daar ook naar te handelen.

Op onze school besteden we in ons lesprogramma expliciet aandacht aan maatschappelijke thema's. Iedere groep krijgt een aantal keren per jaar een les waarbij zo'n thema centraal staat. De thema's die aan bod komen worden jaarlijks vastgesteld door de werkgroep Burgerschap. Voorwaardelijk is dat de vastgestelde thema's besproken kunnen worden vanuit meerdere perspectieven. Daardoor leren onze leerlingen een standpunt te verwoorden en in te nemen.

Kenmerkend voor onze school is:

5.7 Algemene en culturele ontwikkeling

Wij vinden de algemene ontwikkeling van onze leerlingen van belang voor het goed functioneren in de samenleving. Algemene ontwikkeling is wat ons betreft van veel zaken genoeg weten (basiskennis) om een normaal, alledaags gesprek te kunnen voeren of een normale, alledaagse tekst te kunnen begrijpen. Er bestaat geen canon *Algemene ontwikkeling* en daarom moeten we zelf vaststellen wat we onze leerlingen willen meegeven in het kader van hun algemene ontwikkeling.

Wij bezien algemene ontwikkeling ook in het kader van de zogenaamde brede ontwikkeling. Daarbij gaat het er om dat de leerlingen zich ontwikkelen tot competente personen, tot personen die kunnen denken, kunnen (in)voelen en situationeel kunnen handelen. Ten aanzien van de brede ontwikkeling onderscheiden we het cognitieve, het creatieve, het sociaal-emotionele, het zintuiglijke en het motorische. Deze aspecten hangen met elkaar samen en ze beïnvloeden elkaar wederzijds.

Een belangrijk aspect m.b.t. de algemene (brede) ontwikkeling van onze leerlingen vinden wij de meer algemene culturele en creatieve ontwikkeling. En dat wel in de meest brede zin van het woord. Wij vinden het belangrijk dat onze leerlingen beschikken over basiskennis met betrekking tot de literatuur, poëzie, beeldende kunst, schilderkunst, muziek, dans etc. Daarom hebben we zelf een school-canon vastgesteld: de leraren weten wat er per leerjaar minstens aan bod moet komen.

Kenmerkend voor onze school is:

5.8 Internationalisering

6 Ons aanbod en onze aanpak

6.1 Ons schoolcurriculum 1

6.2 Toetsing en afsluiting [Variant-1]

6.3 Ons schoolcurriculum 2

6.4 Toetsing en afsluiting [Variant-2]

6.5 Onze aanpak

Onze school heeft haar visie en de (school)doelen voor *Burgerschap* vastgesteld (zie hoofdstuk 4, *Ons Schoolconcept*). Het is aan de leraren (de professionals) om invulling te geven aan de vastgestelde kern- en schooldoelen. Dit in aansluiting bij de belevingswereld van het kind en actuele gebeurtenissen en ontwikkelingen. De leraren zetten methodes, middelen en materialen in om de leerdoelen te realiseren. Zij zorgen voor werkvormen die passen bij de (ontwikkelingsfase van de) leerlingen en zij zorgen voor actieve betrokkenheid. En tenslotte zorgen zij voor oefensituaties (trainingen) gericht op de basiswaarden van de democratische rechtsstaat en gericht op de ontwikkeling van de vastgestelde sociale en maatschappelijke competenties.

Methode sociaal-emotionele ontwikkeling en pedagogisch schoolklimaat

In de verschillende jaargroepen (1 t/m 8) wordt het koffertje van geluk ingezet als methode voor de sociaal- emotionele ontwikkeling. Per WO thema worden één of meerdere onderwerpen uit het koffertje gekozen die aansluiten bij dit thema. Deze onderwerpen komen wekelijks aan bod. Daarnaast worden groeps gesprekken en kindgesprekken wekelijks ingezet, waarbij conflicthantering en correcte omgang met elkaar aan bod komen. Verder start elke groep het schooljaar met de gouden weken. Hierin staat groepsvorming en jouw plek verkennen binnen de groep centraal. Na de kerstvakantie start iedere groep dan met de zilveren weken en na de meivakantie volgen de bronzen weken, waarin wederom aandacht is voor een positief groepsklimaat en onderlinge samenwerking. Dit schooljaar hebben 2 leerkrachten de cursus groepsgeluk gevolgd en worden de andere leerkrachten momenteel geschoold door deze leerkrachten door een gezamenlijke sessie uit te voeren in iedere groep. Het is de bedoeling om dit jaarlijks minimaal één keer en verder op behoefte in te zetten voor een nóg betere groepsvorming. Voor het individuele welzijn wordt incidenteel door leerlingen een beroep gedaan op de luistermeester of luisterjuf. Middels een briefje (kan ook anoniem zonder een bijbehorend gesprek) kunnen kinderen hun zorgen, angsten of andere belangrijke voor hen spelende zaken delen en een gesprek aanvragen met de luistermeester of luisterjuf. Op deze manier krijgen we ook meer zicht op pestproblematiek of sociaal- maatschappelijke problematieken die kunnen spelen.

Kijkend naar de bouwstenen, komen in principe alle bouwstenen (democratisch burgerschap, participatief burgerschap, sociale ontwikkeling en identiteit, solidariteit en diversiteit) aan bod.

Wij volgen de sociaal-emotionele ontwikkeling met het LOVS (kind in beeld).

Overige methodes

- Pit Taal

Vanaf groep 4 wordt gewerkt met de taalmethode Pit. Binnen de taalmethode wordt wekelijks een les burgerschap aangeboden. De onderwerpen zijn zeer divers. De onderwerpen hebben betrekking op alle bouwstenen. Bovendien wordt de onderlinge samenwerking gestimuleerd door de aangeboden werkvormen. Binnen de onderwerpen wordt de ontwikkeling van normen en waarden in de samenleving aan de orde gesteld, maar is er ook ruimte voor aspecten van wereldburgerschap.

- Wetenswaardig

Op dit moment wordt de methode GO! ingezet in de groepen 5 t/m 8 als wereldoriëntatie methode. In het schooljaar 2025-2026 zal de methode ook beschikbaar komen en in gebruik genomen worden in de groepen 3-4. Deze methode heeft een thematische aanpak, waarmee per schooljaar wordt gewerkt aan 6 grote thema's (het schooljaar wordt verdeeld in 6 periodes). De groepen 5/6 en 7/8 werken aan eenzelfde thema, de kennis die wordt opgedaan in de lagere jaargroepen wordt als voorkennis gebruikt voor de behandeling van thema's in de hogere jaargroepen. In de methode is per thema zichtbaar aan

welke kerndoelen en burgerschapsdoelen wordt gewerkt. Alle bouwstenen komen hierin voor. Er wordt gewerkt aan een pedagogisch schoolklimaat door de projectmatige aanpak en ingezette coöperatieve werkvormen. De thema's beslaan onderwerpen die actueel zijn in de huidige samenleving. Daarnaast bieden de thema's ruimte voor het betrekken van externe partijen in de schoolomgeving en de wijk. Hiermee wordt de leeromgeving verrijkt; passend binnen de deep learning filosofie.

Deze lessen worden meerdere keren per week aangeboden. Deze methode/ de thema's worden aangevuld met rijke teksten die binnen het leesonderwijs (Snap je taal) aan bod komen. Daarnaast wordt er gebruik gemaakt van de bibliotheek als aanvullende bron van informatie. Ook binnen deze teksten en de biebbezoeken komt burgerschapsvorming aan bod.

- Hemel en aarde

Naast de godsdienstlessen aangeboden door een leerkracht vanuit het bisdom Roermond voor de communicanten en vormelingen, willen we leerlingen kennis laten maken met de verschillende religies en culturen op deze wereld. We introduceren hiervoor op dit moment de methode hemel en aarde in de groepen 1 t/m 8. De leerlingen leren binnen deze methode de wereld kennen. Ze leren over zichzelf, andere mensen en de wereld om hen heen. Ze leren om te gaan met hun verstand, hun gevoel en hun lichaam. Ze verkennen levensvragen en ontdekken zo hun plek in de wereld. De nadruk ligt voornamelijk op de bouwstenen identiteit, solidariteit en diversiteit, een veilig pedagogisch klimaat is hierbij het uitgangspunt. Ook wordt er aandacht besteed aan de overige bouwstenen. We trachten door middel van deze lessen een bijdrage te leveren aan een solidaire en verdraagzame samenleving. Maandelijks keren deze lessen terug. Er wordt gestreefd naar samenhang en overlapping met het thema dat vanuit GO (of bij de groep 1 en 2 kleuteruniversiteit) wordt aangeboden of er wordt ingespeeld op actuele gebeurtenissen.

- Muziekonderwijs

Onze school is aangesloten bij Meer Harmonie in de Samenleving. Dit is een samenwerking tussen schoolbesturen, gemeentes en de muziekschool waarin een vanuit een doorlopende leerlijn muzieklessen worden aangeboden aan groep 1 t/m 8. De muzieklessen worden wekelijks gegeven door een vakdocente vanuit de muziekschool. Naast de aandacht voor de verschillende aspecten van muziek is er nadrukkelijke aandacht voor het samen musiceren, ook met de verenigingen en muziekgezelschappen in de schoolomgeving. Kinderen worden door middel van deze lessen en samenwerking bekend gemaakt met het rijke verenigingsleven in hun omgeving. Naast de lessen zijn er ook projecten waarin de leerlingen hun eventuele talenten kunnen ontdekken en ontplooien. Deze projecten beslaan de verschillende disciplines binnen muziek. Bij deze projecten worden ouders ook betrokken, waardoor de contacten ook tussen ouders en school, ouders en verenigingen en ouders onderling worden verstevigd.

- Kleuteruniversiteit

De groepen 1 en 2 maken dagelijks gebruik van het lesmateriaal van de kleuteruniversiteit om invulling te geven aan de thema's en projecten. De kleuteruniversiteit heeft een enorm uitgebreid aanbod rondom allerlei thema's en werkt aan de hand van een verhaal (boek) dat centraal wordt gesteld. Naast allerlei taal- en rekenactiviteiten, bevat het ook activiteiten rondom wereldoriëntatie en burgerschap. De sociaal- emotionele ontwikkeling van het jonge kind staat steeds centraal. Er is aandacht voor het ontdekken van een stukje identiteit, de sociale ontwikkeling en ook het solidair omgaan met elkaar. Daarmee heeft het een duidelijke burgerschapscomponent. Ook diversiteit, democratisch burgerschap en participatief maatschappelijk burgerschap krijgen geregeld aandacht binnen de diverse activiteiten. De activiteiten dragen bij aan het vormen van een positief en veilig pedagogisch groepsklimaat en maken leerlingen bewust van hun directe omgeving en de gehele schoolgemeenschap. Ook worden er activiteiten in de wijk en schoolomgeving uitgevoerd, waardoor de leerlingen deze leren ontdekken, verkennen en waarderen.

- TSO

Vier dagen per week worden er in de grote pauze zeer diverse activiteiten aangeboden waar de leerlingen van de groepen 1 t/m 8 gebruik van kunnen maken. De leerlingen mogen zich inschrijven voor deze activiteiten en kunnen op deze manier kennismaken met diverse culturele en sportieve aspecten. Hierbij wordt aangehaakt op het verenigingsleven en de faciliteiten binnen de

schoolomgeving. De TSO biedt de leerlingen mogelijkheden en kansen om hun talenten en interesses te ontdekken in een omgeving die door armoede wordt gekenmerkt. Er wordt ingespeeld op sociale vaardigheden, maar ook op persoonlijke ontwikkeling. De bouwsteen participatief maatschappelijk burgerschap staat met name centraal, maar ook de overige bouwstenen komen aan bod. De activiteiten versterken de onderlinge relaties en het vermogen tot samenwerken. De TSO draagt bij aan een positief schoolklimaat en een gezonde levensstijl.

Projecten en activiteiten

In de kalender burgerschapsonderwijs zijn de overige projecten en activiteiten uitgewerkt.

6.6 Methode 1

6.7 Methode 2

6.8 Methode 3

6.9 Methode 4

6.10 De School als oefenplaats

Het Onderzoekskader van de Inspectie van het Onderwijs benadrukt in de standaard Schoolklimaat (VS2) de noodzaak van een schoolklimaat dat bijdraagt aan de ontwikkeling van sociale en maatschappelijke competenties. De basiskwaliteit, zoals beschreven, impliceert dat de school leerlingen voorbereidt op actieve participatie in de maatschappij en een oefenplaats creëert om sociale en maatschappelijke competenties te ondersteunen. Hierbij staat het opdoen van ervaringen met de basiswaarden van de democratische rechtsstaat en de pluriforme samenleving centraal.

Binnen ons schoolklimaat streven we naar een omgeving die niet alleen open en veilig is, maar ook gericht is op het bevorderen van diversiteit. We erkennen en waarderen verschillen, waarbij ruimte wordt geboden voor diverse meningen. Respectvol omgaan met mensen met afwijkende denkbeelden en gedragingen vormt de kern van onze aanpak. Ons schoolklimaat is zowel veilig als open genoeg om individuele opvattingen te uiten en om te zijn wie je bent, of wie je wilt zijn. Het aanleren van respect voor verschillende meningen en het stimuleren van het vormen en verdedigen van een eigen mening behoren tot onze prioriteiten. Hierbij maken we gebruik van gedragsregels, waarbij we actief tijd besteden aan het (in)oefenen van deze regels en leerlingen begeleiden bij het zelfstandig oplossen van problemen en conflicten. Onze medewerkers dienen als voorbeeld, waarbij zij met hun gedrag, houding en vaardigheden de visie op burgerschap van de school belichamen en aan de leerlingen tonen hoe dit in de praktijk hoort.

In de integratie van Deep Learning in ons onderwijs streven we naar een versterking van deze sociale en maatschappelijke competenties. Deep Learning-methoden worden toegepast in ons curriculum en de dagelijkse praktijk, met als doel kritisch denken, samenwerken, communiceren en creativiteit te stimuleren. Specifiek fungeert onze school als een actieve oefenplaats voor deze competenties in lessen, groepsvergaderingen en de leerlingenraad. De leerlingenraad, samengesteld uit vertegenwoordigers van leerjaar 5 t/m 8, wordt voorgezeten door een leerling met ondersteuning van een leerkracht. Via groepsvergaderingen discussiëren leerlingen over relevante thema's, waarbij verslagen van raadsbijeenkomsten worden besproken. De voorzitters van de leerlingenraad komen na elke vergadering naar de directeur om eerst een afspraak te maken en vervolgens de besproken punten door te nemen. Een nieuwsbrief dient als communicatiemiddel om informatie te delen met zowel leerlingen als ouders. Deze integratie van Deep Learning versterkt onze inzet voor een inclusief, participatief en vaardigheidsgestuurd schoolklimaat.

6.11 Ons Aanbod

Ons aanbod voor burgerschap is samengesteld uit de inhoud vanuit methodes, maar ook vanuit verschillende activiteiten. Het aanbod is gegeneraliseerd vanuit de formulering van onze leerdoelen in het hoofdstuk **uitwerking leerdoelen bouwstenen** en sluit daarmee aan op wat wij de leerlingen willen leren. Doordat dit in afstemming op elkaar is zorgen wij voor samenhang in ons

burgerschapsprogramma in de meest brede zin van het woord.

Methodische inhouden

- Pit Taal
- Koffertje van Geluk
- GO!
- Kleuter Universiteit
- Hemel en Aarde
- Muziekonderwijs

Projecten

- Rijke teksten (Snap je taal)
- Gouden, zilveren, bronzen weken
- GIPS Project
- Training for Kids (It's Your Choice)
- Verkeersproject
- Derde Kamer
- MHIDS (Meer Harmonie In De Samenleving)

Overige activiteiten

- Groepsgeluk
- Leerlingraad
- Bibliotheekbezoek
- Cultuuraanbod
- Deelname goede-doelenacties
- BHV-dag
- TSO
- Voorleeswedstrijd
- Kerstkaarten bezorgen
- Vieringen
- Koningsspelen
- Revue
- Communie / Vormsel
- Luistermeester en -juf

6.12 Ons schoolcurriculum

Wij beschouwen burgerschap als een belangrijk en wezenlijk onderdeel van ons onderwijsprogramma. Natuurlijk komt burgerschap aan bod bij diverse andere vakken en vakonderdelen. Omdat wij burgerschapsonderwijs net als rekenen en taal tot de basisvaardigheden behoort, kiezen we daarnaast (en vooral) voor een longitudinale, planmatige en gestructureerde aanpak. De wet introduceert wat dat betreft de begrippen: doelgericht, samenhangend en herkenbaar. Die termen vormen ons uitgangspunt van denken. Ons schoolbrede curriculum is in de bijlagen te vinden.

7 Kwaliteitscultuur

7.1 Cultuur en structuur

7.2 Personeelsbeleid

7.3 Specialismen

8 Zorg voor kwaliteit

8.1 Algemeen

Op onze school streven we ernaar om kwalitatief goed burgerschapsonderwijs te verzorgen. Onze uitgangspunten zijn:

- Ons burgerschapsonderwijs voldoet aan wettelijke eisen
- Ons burgerschapsonderwijs sluit aan bij de verwachtingen van de samenleving (zie het waarderingskader van de Inspectie van het Onderwijs)
- Ons burgerschapsonderwijs is doelgericht
- Wij zorgen ervoor dat er samenhang is in ons burgerschapsonderwijs
- Ons burgerschapsonderwijs sluit aan bij de behoeften van de leerlingen
- Ons burgerschapsonderwijs sluit aan bij wat wij zelf belangrijk vinden
- Ons burgerschapsonderwijs sluit aan bij onze visie
- Ons burgerschapsonderwijs sluit aan bij onze mens- en maatschappijvisie

8.2 Kwaliteitszorg

Onder kwaliteitszorg verstaan we het vaststellen en realiseren van onze doelen, het meten of onze doelen in voldoende mate zijn bereikt en tenslotte het borgen of verbeteren van onze kwaliteit. In dit document hebben we onze missie, onze visie, onze kernwaarden en onze doelen voor burgerschap vastgesteld. Ieder doel hebben we nader uitgewerkt en voorzien van kenmerken (kenmerkend voor onze school is ...). Daarnaast beschikken we over een aantal kwaliteitskaarten die de doelen beschrijven voor een bepaald deelaspect (thema):

1. De kwaliteitskaart Burgerschap
2. De kwaliteitskaart Sociaal-emotionele ontwikkeling

Daarmee hebben we onze kwaliteit uitvoerig beschreven. Naast de kwaliteitskaarten beschikken we over een aantal vragenlijsten om bepaalde aspecten van burgerschap te meten. We meten de kwaliteit van ons burgerschapsonderwijs op de volgende wijze:

1. Meting Basiskwaliteit (2 x per vier jaar)
2. Q-gesprekken met CvB (2 x per jaar)
3. Movare Meting Burgerschap (1 x per twee jaar)
4. Sociale ontwikkeling (jaarlijks via Leerling in Beeld)
5. Vragenlijst Veiligheid Leerlingen via Vensters (jaarlijks): gegevens worden aangeleverd bij de inspectie
6. Toetsing via uitdagende opdrachten van burgerschapsonderwijs binnen de thema's van de methode Wetenswaardig

Op basis van de uitslagen stellen we actiepunten vast. De gekozen actiepunten worden opgenomen in het jaarplan of in het schoolplan.

8.3 Monitoring Burgerschap

8.4 Ijkkunten voor goed burgerschapsonderwijs

8.5 Monitoring op groepsniveau

8.6 Publieke verantwoording

In het Onderzoekskader (2021) van de Inspectie van het Onderwijs staat SKA3: Evaluatie, verantwoording en dialoog. In dat kader evalueren we jaarlijks het thema *Burgerschap* onder leiding van de werkgroep *Burgerschap*. In het kader van 'dialoog' bespreken we de uitkomsten van zelfevaluaties, vragenlijsten (zie Kwaliteitszorg), onze analyses en de voorgenomen acties met ons bestuur en de MR. In ons jaarplan en onze schoolgids leggen we verantwoording af over onze activiteiten met betrekking tot burgerschap. Het jaarplan en de schoolgids worden gepubliceerd op onze website. Daardoor is al de informatie beschikbaar voor alle ouders/verzorgers van de school.

In het schoolplan en de schoolgids hebben we onze missie, visie en doelen opgenomen. In het

schoolplan staat ook vermeld hoe we zorgdragen voor een kwaliteitscultuur en een oefenplaats waarin de basiswaarden centraal staan. Tenslotte geeft het schoolplan inzicht in de monitoring van burgerschap, informatie over de ondersteuning en facilitering van de leraren en de actiepunten voor de komende jaren. In de schoolgids geven we de uitslagen van metingen (op hoofdlijnen), de actiepunten naar aanleiding van de metingen en de evaluatie van de uitgevoerde actiepunten.

8.7 De module Burgerschap

In ons schoolplan hebben we op hoofdlijnen alle wettelijke zaken m.b.t. burgerschap beschreven. We verwijzen daar steeds naar de *Module Burgerschap* die we gebruiken (Mijn Schoolplan). De werkgroep *Burgerschap* is eigenaar van deze module. Eén keer per jaar (juni) wordt de inhoud van de module aangepast als dat noodzakelijk is. Daarna volgt in alle gevallen een (evaluatie) gesprek met het team. De uitkomsten van deze evaluatie worden meegenomen in de q-gesprekken met het CvB.

8.8 Extra paragraaf (1)

9 Taakverdeling

9.1 Organisatie (wie doet wat)

Het realiseren van burgerschapsonderwijs vraagt veel van ons team en daarom om een heldere taakverdeling. De onderstaande tabel geeft een overzicht van wie wat doet en wanneer.. De werkgroep *Burgerschap* is de eigenaar van het activiteitenoverzicht. Ze zorgt ervoor dat de taken tijdig en naar behoren worden uitgevoerd.

Wat	Wie	Wanneer
Meting Basiskwaliteit	Directeur	1 x per twee jaar - april
Afname Leerling in Beeld	Leraren	2 x per jaar
Afname Vragenlijst Veiligheid Leerlingen	Werkgroep	1 x per jaar - maart
Afname Vragenlijst Diversiteit Ouders en Leerlingen	Directeur	1 x per twee jaar - maart
Dialogoog met bestuur en MR	Directeur	2 x per jaar
Burgerschap en jaarplan	Directeur	juli
Burgerschap en schoolgids	Directeur	juli
Vaststellen van maatschappelijke vraagstukken	Werkgroep	juni
Redigeren van het beleidsstuk	Werkgroep	1 x per jaar - juni
Invullen van het curriculum	Leraren	Cursusjaar
Bijhouden map Burgerschap	Leraren	Cursusjaar
Evaluatie Burgerschap	Werkgroep en Team	juni
Toetsing via uitdagende opdrachten van burgerschapsonderwijs binnen de thema's van de methode Wetenswaardig	Leerkrachten groepen 4 t/m 8	Cursusjaar

9.2 Taakomschrijving

9.3 Extra paragraaf (2)

10 Uitwerking van ons curriculum

10.1 Inleiding

10.2 Onze lessen burgerschapsonderwijs

10.3 Les 1

11 Activiteitenoverzicht van de school

11.1 Activiteiten Burgerschap

11.2 Activiteit 1

11.3 Activiteit 2